

УДК 616.89-08:94(3)

ЛІКУВАННЯ ПСИХІАТРИЧНИХ РОЗЛАДІВ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Н. В. Хрол

**Хрол
Наталія Володимирівна**

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6
nkulikova@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-9523-0946

У статті показано, що медицина в епоху середньовіччя ґрунтувалася на принципах схоластики, яка відкидала будь-які наукові відкриття і протиставляла віру і науку, що робило її розвиток неможливим в загальному. Методи лікування, які використовувалися середньовічною медициною, базувалися на грубих забобонах, що зводилися до віри в цілющу силу амулетів і талісманів; істотне значення для здоров'я людини мало розташування зірок, змови і цілюща сила розтертих каменів і мінералів. Середньовічна церква пов'язувала причини появи хвороб з двома основними факторами: хвороба як покарання Бога за гріхи людей та хвороба як одержимість злими силами. У роботі встановлено, що основу середньовічної медицини склали, в першу чергу, вчення середньовічної церкви про безсмертя душі, святих, про хвороби, в яких переважали грубі язичницькі вірування і філософія, що робили не лише неможливим розвиток медицини, як такий, але і що призводило до масових епідемій, антисанітарії, зростання нервово-психічних захворювань, зниження тривалості і якості життя населення. Особи з психічними розладами історично або ігнорувались, або інституціонізувались. Їх розлади було не легко зрозуміти, а, отже, і лікувати. Суспільство часто побоювалося і виконувало забобони щодо людей з психічними захворюваннями, які були засновані на культурі та релігійних переконаннях. Особи, які демонстрували ознаки психічного захворювання, звинувачувались у гріховних злочинах, перебуваючи під впливом диявола. Протягом історії хвороби пов'язували з оволодінням демонами або як покарання за якісь кривди. Жахливі операції, спрямовані на звільнення демонів або лікування мозку від порушень, відбувалися безрезультатно. Короткі періоди гуманного поводження траплялися протягом всієї історії. Саме поняття хвороби, прийняте в середньовічній медицині, згідно з вченням папства, зводило хворобу або до Божого покарання або до одержимості. І в тому, і в іншому випадку не було справжнього медичного розуміння хвороби, а, отже, і розробки методів діагностики та лікування захворювань в принципі не було потрібним.

Ключові слова: психіатрія, епоха Середньовіччя, психічне здоров'я, психічні захворювання, віра, наука.

Історія і розвиток декількох напрямків сучасної психіатрії та медичної психології були переплетені в нитку, що тягнеться на тисячі років назад. Період між VIII і XIII століттями відзначений видатними досягненнями біомедичної науки з подальшим розквітом знань, які вплинули на психологію та медичну практику в усьому світі.

Необхідність розуміння природи людини і пояснення її нормальної та патологічної поведінки диктує необхідність вивчення причин різних поведінкових відхилень у людей, їх ненормального функціонування, які, врешті-решт, мають адаптивний характер, і можуть призвести до психічної патології. Поведінка людини формується під впливом різних факторів: біологічних, соціальних, психологічних, вроджених. Саме поведінка людини дає «матеріал» для міркувань про природу людини, про походження її психіки і форми та механізми психічних відхилень.

Кожна людина приходить у цей світ з певними біологічними задатками, зумовленими її генотипом. Цей біологічний механізм формує (звичайно, не абсолютно) той життєвий шлях, по якому пройде кожен з нас. Абсолютизм тут виключений, оскільки є інший, унікальний, людський механізм, що зумовлює і забезпечує життєдіяльність людини. Цей механізм дуже специфічний, суто людський, і діє він в особливому людському суспільстві, яке формує кожного з нас на основі генотипу через вплив соціальних інститутів. Важливо зауважити, що це особливе суспільство в своєму розвитку виробило певний генотип (сукупність біологічних властивостей). Взаємовідносини генотипу з фенотипом (сукупністю зовнішніх і внутрішніх ознак організму, отриманих в результаті онтогенетичного розвитку), формують особистість і поведінку кожного з нас. Взаємини між біологічними і соціальними коренями людини можуть стати причиною виникнення відхилень у поведінці та психічних розладів. Ще А. Н. Леонтьєв зазначав, що проблема біологічного і соціального має для наукової психології вирішальне значення [1].

Зіткнення цих радикалів часто призводить до патології, конфліктів, що, в свою чергу, загрожує формуванням аномальних форм поведінки. Природно, що виникає питання, як це відбувається? Чому виникають ті чи інші форми проявів, які можуть сприйматися і трактуватися або як нормальні, або як патологічні? Якщо ці реакції мають адаптивний характер, як стверджують «еволюціоністи», то чому вони призводять до дезадаптації і конфлікту з середовищем? Необхідність пояснення причин, що призводять до виникнення патологічних форм поведінки і, отже, патологічних проявів психіки,

сприяла появі різних підходів і моделей (парадигм) [2], які так чи інакше відображають вихідні посилання авторів, і сприяють подальшому розвитку даної проблеми [3].

Цікавою стосовно медицини є Епоха Середніх віків, яка становить умовно відокремлений період світової історії. Початок цього періоду пов'язаний з розпадом і падінням Римської імперії, а кінцева грань епохи розтягнулася для різних народів Європи на кілька століть. Єдність епосі Середньовіччя надає панування феодалізму в соціальних і політичних відносинах. Епоха Середньовіччя була епохою значної, іноді домінуючої участі в державній організації церкви. Церква брала активну участь в різній — від законодавчої до судової — державній діяльності. Вона приносила в політичні ідеали держав і в право релігійні ідеали і принципи, що по-новому включалися в загальну правову культуру [4].

Середні століття (епоха інквізиції) характеризувалися регресом до рівня донаукового світогляду. Ставлення до хворих було досить суперечливим — від перших кроків з організації громадського піклування до знищення хворих на вогнищах інквізиції. Період, що охоплює 18 століття і початок 19-го століття — період становлення психіатрії як галузі медицини, епоха Ф. Пінеля і Дж. Коноллі, які проголосили принципи не соромитися у відношенні душевнохворих. Розгортається широке будівництво психіатричних лікарень, в них проводяться дослідні роботи, на підставі яких відбувається становлення симптоматологічної психіатрії.

Щоб краще зрозуміти походження сьогоденного тягаря психічних захворювань, і тенденції в області лікування і надання допомоги, дуже важливо поглянути на це з історичної точки зору. Це дозволить розкрити причини невдач минулих реформ і проілюструвати широке розмаїття схем, за якими розвивалися служби в розвинених країнах. У багатьох суспільствах в основі підходів до лікування психічних розладів, що застосовуються протягом століть, лежали, як домінуючі, тлумачення релігійного чи духовного характеру. Але на початку XVII століття з'явилася хвиля мирних уявлень про божевілля як про фізичний стан [5].

Одним з найбільш тривалих періодів в історії медицини є період середньовічної медицини, який тривав понад тисячу років (476-1517). При аналізі цього періоду кидається в очі, з одного боку, відсутність наступності з античною медициною, досягнення якої були майже повністю втрачені, а з іншого, — практично повна статика в розвитку медичної науки протягом усього середньовічного періоду. Одночасно з цим в середньовічну епоху зазначалося незрозуміле, на перший погляд,

змішування медичних понять з відверто окультними, магічними обрядами і діями, а університети того часу більш нагадували не храми знань, а капища забобонів, наділених докторськими мантиями, хоча країни Європи в той період сповідували християнство.

У радянській історіографії було проведено дуже багато прекрасних досліджень з різних питань середньовічної медицини, але пояснити цей головний феномен — її практично повну статистику, підпорядкування забобонним і магічним уявленням на загальному тлі панівної християнської релігії, так і не вдалося. Це пояснюється, в першу чергу, применшенням ролі і значення релігійних уявлень у розвитку суспільства, що було взагалі характерно для марксистської ідеології, а з іншого боку, — розглядання історії медицини середніх століть у відриві від самої історії середньовіччя.

Середньовічна церква пов'язувала причини появи хвороб з двома основними факторами. Перше — хвороба як покарання Бога за гріхи людей. Проповідуючи про немилосердного суворого Бога, церква вчила, що за будь-яку найменшу провину Господь посилає на людей різні покарання, і, в першу чергу, хвороби. Але так як Господь суворий і завжди карає грішника, то звертатися за прощенням і допомогою до Нього безпосередньо не можна. Для цього потрібно, щоб за людину хтось поклопотався перед Богом. І це можуть бути тільки, безумовно, святі. Але до тих, в свою чергу, щоб домогтися їх кращого розташування, необхідно звертатися за допомогою священиків, молитви яких святі, нібито, почують швидше. А для надання пошани і поваги до церкви треба зробити їй приношення [6].

Таким чином, для лікування хвороби необхідно приносити дари в церкву, просити заступництва священиків, молитися святим і здійснювати паломництва до їх мощів, які володіють, нібито чудодійною силою. Звідси походять принципи лікування за допомогою останків святих, амулетів, талісманів.

Друге — хвороба, як одержимість злими силами. Однією з найбільш похмурих сторінок історії середньовіччя є охота на відьом. Ймовірно, в історії людства немає глави більш відразливої, ніж та, де розповідається про дику віру в чаклунство і про безжальне покарання за неї в Західній Європі, за століття перед початком Реформації і наступні часи. У другій половині XIV століття церква і суспільство панічно злякалися відьом, і християнський світ раптом миттєво наповнився одержимими, котрі підпорядковуються непереборному впливу сатани. Ця манія з Риму та Іспанії поширилася в Бремен і Шотландію. Папи, юристи, лікарі та діячі церкви всіх рівнів закликали до репресивних заходів проти

відьом, а протестували в середні століття тільки жертви, що піддавалися тортурам і гинули на багатті.

Ведучий богослов середньовічної церкви Фома Аквінський прямо писав «про співжиття людей з бісами як про реальність, а також стверджував, ніби старі поглядом можуть передати молодим якийсь лихий вплив». З благословення Папи пишуться цілі трактати про спілкування людей з бісами і про методи виявлення цього. Так, в 1486 році монахами домініканцями-інквізиторами Генріхом Інститорисом і Якобом Шпренгером створюється праця «Молот відьом», в якому автори докладно розкривають види чаклунства і методи по виявленню відьом. У самій назві, *Malleus maleficarum*, використовується слово жіночого роду, «відьма», тому що, на думку авторів, саме жінки особливо тяжіють до одержимості і до вступу у відносини з бісами. Вони навіть використовують слово *femina*, «жінка», від *fe* і *minus*, тобто *fides minus*, «менша в вірі» [7].

Наслідком цього було те, що, по-перше, психічно хворих людей оголошували одержимими і або спалювали на багатті, або піддавали тюремному ув'язненню, де ці нещасні гинули, або залишалися в якості предметів розваг при дворах вельмож. По-друге, багато нервових захворювань, супроводжувани різними тиками, так само оголошувалися ознаками одержимості і вимагали вигнання бісів з цих людей. По-третє, найменший незвичайний перебіг захворювання у жінки оголошувався наслідком її зв'язку з бісами і нещасну оголошували відьмою та спалювали на багатті. Для дізнання наявності одержимості приступали до тортур розпеченим залізом, так як вважалося, що воно найефективніше [8].

Для з'ясування остаточного питання, чи просто хвора жінка або одержима, використовувалися найбільш часто такі два методи. Відповідно до першого, вважалося, що якщо нещасна може утримати розпечене залізо в руках і пройти з ним кілька кроків, то вона не одержима. Іншим методом по виявленню одержимості був наступний. Жінку кидали в річку з моста, і якщо вона випливала, то вважалася одержимою і підлягала спаленню, а якщо тонула в річці, то оголошувалося, що одержимою вона не була [9]. Внаслідок постійного страху перед розправою, що чинили інквізитори, внаслідок перебування в церковних в'язницях, через які проходив великий відсоток середньовічних жителів, де інквізитори чинили свої допити; внаслідок постійних залякувань вічними смертними муками; внаслідок тривалих виснажливих постів, що призводили до нервового виснаження, нервово-психічні захворювання були дуже широко поширені в епоху середньовіччя.

Медицина обмежувалася в кращому випадку, як зазначалося вище збереженими поняттями лікарів античного часу. Хвороба була як наслідок несприятливого розташування зірок, пристріту, родових проклять. Внаслідок того, що з часів імператора Костянтина Великого у вчення Західної церкви увійшло багато язичницьких вірувань, астрологія зайняла своє чільне місце і в епоху середньовіччя. І як в язичницькі часи, хворобу стали пов'язувати з несприятливим розташуванням зірок і прокльонами. Таким чином, для їх лікування прописувалися справжнісінькі магічні рецепти із застосуванням зубів дракона, товчених крил кажана, цвілі, взятої з похоронних плит, і води, забраної в місячну ніч.

Прогрес, досягнутий за часів греків і римлян, був швидко відмінений протягом середньовіччя зі збільшенням сили Церкви та падінням Римської імперії. Психічну хворобу знову пояснили як володіння дияволом, а такі методи, як екзорцизм, лущення, молитва, дотик до святих останків, співи, відвідування святих місць та священної води використовувались для позбавлення людини від впливу диявола. В крайньому випадку, страждаючих обмежували, били і навіть страчували. Наукові та медичні пояснення, наприклад, запропоновані Гіппократом, у цей час були відкинуті.

Також спостерігалася групова істерія, або масове божевілья, в яких велика кількість людей проявляла подібні симптоми та помилкові переконання. Сюди входило вірування, що хтось володів вовками чи іншими тваринами та наслідував їх поведінку, так звану лікантропію, та манію, в якій велика кількість людей мали некероване бажання танцювати та стрибати, називали тарантизмом. Вважалося, що це було викликано укусом вовка-павука, що зараз називається тарантулом, і який швидко поширився з Італії до Німеччини та інших частин Європи, де його називали танцем святого Віта.

Можливо, повернення до надприродних пояснень протягом середньовіччя має сенс з огляду на події того часу. Чорна смерть або Бубонна чума забрала до третини, а за іншими оцінками майже половини населення. Смерть завжди була присутня, що призвело до епідемії депресії та страху. Тим не менше, наприкінці середньовіччя містичні пояснення психічних захворювань почали втрачати прихильність, і державні чиновники повернули частину втраченої влади над нерелігійною діяльністю. Наука та медицина знову були закликані пояснити психічні розлади [10].

Таким чином, у часи середньовіччя чаклунство та демонологія були переважаючими поясненнями ненормальної поведінки. Гуманні підходи до лікування людей з психічними розладами були майже покинутими у се-

редньовічні та після середньовічні часи. Смерть стала логічним завершенням для звинувачених у чаклунстві. Первісні підходи до психічних розладів поділяли думку про те, що екстремальна чи насильницька поведінка є вираженням божественної магічної дії, спричиненої зовнішніми силами. Дивовижний розвиток відбувся і під час чаклунської та демонологічної істерії середньовіччя. Цей рух виявився б основою сучасної психології.

Йоганн Вейєр (1515–1588) визнаний першим лікарем, який спеціалізувався на лікуванні психічних захворювань або «меланхолії», як тоді називали [11]. За своїм розумінням психічної хвороби Вейєра вважають «основоположником сучасної психіатрії». Він виступав проти практики покарання або вбивства підозрюваних відьом з обмеженим успіхом, стверджуючи, що ці «меланхоліки» були не демонічними, а психічно хворими. Він стверджував, що більшість зізнань у практиці чаклунства було зроблено під час катувань підозрюваного. Оскільки заяви приймалися під примусом, Вейєр стверджував, що вони були недостовірними. Вважаючи, що психічні захворювання піддаються лікуванню, він переконував деяких однодумців, які відкидали звинувачення проти підозрюваних відьом. На жаль, переслідування людей, які вважалися такими, що перебувають під демонічним впливом, тривали і навіть посилювалися. Особи, які демонстрували ознаки психічного захворювання, звинувачувались у вчиненні гріховних злочинів та злочинів, перебуваючи під впливом диявола. Ці особи називались відьмами. Полювання на відьом, яке забрало мільйони життів протягом наступних 250 років, офіційно розпочалося протягом 1400-х років.

Відьом підозрювали у наданні надприродних сил та забезпеченні переваг для себе шляхом домовленостей із дияволом. Особи, виявлені відьмами, спалювались живими. Це стало загальним методом позбавлення від спільноти непотрібних. Католики та протестанти спалювались як відьми, чаклуни та єретики. Джин або джина — приклад надприродних істот; з бездимного вогню вони населяють небачений світ арабських лісів. Вони часто згадуються в ісламських текстах. У мусульманських суспільствах люди традиційно розглядають джина як причину психічного розладу та епілепсії [12]. Гріх, божественна воля та віра є одними з найбільш поширених релігійних ідей у світі. Майже всі культури та релігії в той чи інший час прийняли демонологію, що є наукою чи доктриною демонів [13].

До пізнього середньовіччя економічні та політичні потрясіння загрожували владі римо-католицької церкви. Між XI і XV століттями над Європою знову панували надприродні теорії психічних розладів, спричинені

стихійними лихами, такими як чума та голод, які люди сприймали як витівки диявола. Забобони, астрологія та алхімія взяли участь у спільних процедурах, включаючи молитовні обряди, торкання святих останків, сповідь та спокуту. У розпал полювання на відьом протягом XV - XVII століть, протестантська Реформація занурила Європу в релігійні міжусобиці [14].

Врешті-решт, загальне лікування для людей з психічними захворюваннями передбачало розміщення їх у притулках або «будинках для божевільних». Найбільш відомим з цих притулків був Пріорій Нового Ордену Св. Марії Віфлеївської, що був заснований у Лондоні 1247 р. за часів правління Генріха III. Відомий тоді і до сьогодні своїм прізвиськом «Бедлам»; лікарня продовжує функціонувати та є найстарішою в Європі психіатричною лікарнею.

У ранній американській культурі душевні захворювання також вважалися моральними або духовними невдачами, а покарання та сором часто передавали психічно хворим та їхнім родинам. Зі збільшенням кіль-

кості населення та певних територій, які все більш густо заселялися, психічні захворювання стали соціальним питанням, і були створені установи, які б вирішували потреби таких людей колективно [15].

Таким чином, епоха Середніх віків є надзвичайно цікавим періодом в історії. Медицина та наука того часу переживала складний період. Досягнутий прогрес за часів греків та римлян, був відмінений, проте Церква збільшила свої сили і недотримання вказівок церковнослужителів жорстоко каралися. Психічні захворювання пов'язували з одержимістю дияволом і лікувалися за допомогою різноманітних обрядів. На думку деяких науковців епохи Середньовіччя, саме жінки були більш схильні до душевних захворювань, їх називали відьмами, відстежували та спалювали на вогнищах інквізиції. В пізній період Середньовіччя загальне лікування для людей з психічними захворюваннями передбачало розміщення їх у притулках, в яких люди з душевними розладами отримували лікування. Це стало першим кроком до створення майбутніх психіатричних лікарень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леонтьев А.Н. Биологическое и социальное в психике человека. Вопросы психологии. 1960. №6, С. 23 – 38.
2. Комер Р. Патопсихология поведения. Нарушения и патологии психики. 4-е международное издание. Издательство: Прайм-Еврознак, 2005. 640 с.
3. Сукиасян С.Г. Психопатология как модель понимания природы человека и психики. Психология и Психотехника. 2015. № 10, С.1021-1031.
4. Чемеринская В.В. Государство и право стран Средневековой Европы (учебное пособие). Оренбург, 2015. 124 с.
5. Обухов С.Г. Курс лекций по психиатрии. Пособие для студентов лечебного факультета медицинских ВУЗов. Гродно:ГрГМУ, 2006. 137с
6. Контекст психического здоровья. Свод методических рекомендаций по вопросам политики и оказания услуг в области психического здоровья. Всемирная организация здравоохранения. 2007. 64 с.
7. Шафф Ф. История Христианской Церкви. Том VIII. Современное христианство. Реформация в Швейцарии. СПб.: Библия для всех, 2012. 556 с.
8. Опарин А.А. Медицина средних веков. Религия. Философия. Суеверия. Східноєвропейський журнал внутрішньої та сімейної медицини, 2015. № 1, С. 86-95.

9. Ли Г.Ч. История инквизиции в средние века. Перевод на рус. А.В. Башкирова. М., 2010. 640 с.
10. Essentials of abnormal psychology: 1st edition. Alexis Bridley, Lee W.Daffin. 2018. Електронний ресурс: <https://opentext.wsu.edu/abnormalpsychology/front-matter/title-page/>
11. Cavanaugh, R. From Demons to Doctors. History Today Ltd. 2015. 65(4), P. 44-45.
12. Lim A., Hoek H. W., Blom J. D. The attribution of psychotic symptoms to jinn in Islamic patients. Transcultural Psychiatry. 2015. 52(1), P. 18–32.
13. Porter, R. Madness: A brief history. New York, NY: Oxford University Press. 2002. 241 p.
14. Ingrid G. Ferreras. History of Mental Illness. Режим доступу: <https://nobaproject.com/modules/history-of-mental-illness>
15. Diagnosing Mental Disorders... a timeline of how far we've come. 2016. Режим доступу: <https://www.hrphysician.com/diagnosing-mental-disorders/>

REFERENCES

1. Leontiev A.N. Biological and social in the human psyche. Psychology issues. 1960. No. 6, pp. 23-38 [In Rus.]
2. Comer R. Pathopsychology of behavior. Disorders and pathologies of the psyche. 4th international edition. Publisher: Prime-Eurosign, 2005. 640 p. [In Rus.]
3. Sukiasyan S.G. Psychopathology as a model for understanding human nature and psyche. Psychology and Psychotechnics. 2015. No. 10, pp.1021-1031 [In Rus.]
4. Chemerinskaya V.V. State and law of the countries of Medieval Europe (textbook). Orenburg, 2015. 124 p. [In Rus.]
5. Obukhov S.G. A course of lectures on psychiatry. Manual for students of the medical faculty of medical universities. Grodno: GRSMU, 2006, 137 p. [In Rus.]
6. The context of mental health. A set of guidelines for mental health policy and service delivery. World Health Organization. 2007, 64 p. [In Rus.]
7. Schaff F. History of the Christian Church. Volume VIII. Modern Christianity. Reformation in Switzerland. SPb.: Bible for all, 2012, 556 p. [In Rus.]
8. Oparin A.A. Medicine of the Middle Ages. Religion. Philosophy. Superstition. Scheduled European journal of internal and family medicine, 2015, no. 1, pp. 86-95. [In Rus.]

9. Lee G.Ch. History of the Inquisition in the Middle Ages. Translation into Russian. A.V. Bashkirov. M., 2010, 640 p. [In Rus.]
10. Essentials of abnormal psychology: 1st edition. Alexis Bridley, Lee W.Daffin. 2018. Available at: <https://opentext.wsu.edu/abnormalpsychology/front-matter/title-page/>
11. Cavanaugh, R. From Demons to Doctors. History Today Ltd. 2015, no. 65(4), pp. 44-45.
12. Lim A., Hoek H. W., Blom J. D. The attribution of psychotic symptoms to jinn in Islamic patients. Transcultural Psychiatry. 2015, no. 52(1), pp. 18-32.
13. Porter, R. Madness: A brief history. New York, NY: Oxford University Press. 2002. 241 p.
14. Ingrid G. Ferreras. History of Mental Illness. Available at: <https://nobaproject.com/modules/history-of-mental-illness>
15. Diagnosing Mental Disorders... a timeline of how far we've come. 2016. Available at: <https://www.hrphysician.com/diagnosing-mental-disorders/>

ЛЕЧЕНИЕ ПСИХИЧЕСКИХ РАССТРОЙСТВ В ЭПОХУ СРЕДНЕВЕКОВЬЯ

**Хрол
Наталья Владимировна**

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, 61022, г. Харьков,
площадь Свободы, 6
nkulikova@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-9523-0946

В статье показано, что медицина в эпоху средневековья основывалась на принципах схоластики, которая отвергала любые научные открытия и противопоставляла веру и науку, что делало ее развитие невозможным в целом. Методы лечения, которые использовались средневековой медициной, базировались на грубых суевериях, которые возводились к вере в целебную силу амулетов и талисманов; существенное значение для здоровья человека имело расположение звезд, заговоры и целебная сила растертых камней и минералов. Средневековая церковь связывала причины появления болезней с двумя основными факторами: болезнь как наказание Бога за грехи людей и болезнь как одержимость злыми силами. В работе показано, что основу средневековой медицины составляли, в первую очередь, учение средневековой церкви о бессмертии души, святых, о болезнях, в которых преобладали грубые языческие верования и философия, делали не только невозможным развитие медицины, как таковой, но и приводило к массовым эпидемиям, антисанитарии, росту нервно-психических заболеваний, снижению продолжительности и качества жизни населения. Лица с психическими расстройствами исторически игнорировались. Их расстройства было нелегко понять, а, следовательно, и лечить. Общество часто опасалось и использовало предрассудки в отношении людей с психическими заболеваниями, которые были основаны на культуре и религиозных убеждениях. Лица, которые демонстрировали признаки психического заболевания, обвинялись в греховных преступлениях, находясь под влиянием дьявола. На протяжении истории болезни связывали с овладением демонами или как наказание за какие-либо обиды. Ужасные операции, направленные на освобождение демонов или лечения мозга от нарушений, происходили безрезультатно. Короткие периоды гуманного обращения случались на протяжении всей истории. Само понятие болезни, принято в средневековой медицине, согласно учению папства, сводило болезнь или к Божьему наказанию, или к одержимости. И в том, и в другом случае не было настоящего медицинского понимания болезни, а, следовательно, и в разработке методов диагностики и в лечении заболеваний в принципе не было необходимости.

Ключевые слова: психиатрия, эпоха Средневековья, психическое здоровье, психические заболевания, вера, наука.

TREATMENT OF PSYCHIATRIC DISORDERS IN THE MIDDLE AGES

Khrol Natalia

V.N. Karazin Kharkiv National University, 61022, Kharkiv, Svobody Square, 6
nkulikova@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-9523-0946

The article shows that medicine in the Middle Ages was based on the principles of scholasticism, which rejected any scientific discoveries and contrasted faith and science, which made its development impossible in general. Methods of treatment, used in medieval medicine, based on gross superstitions, reduced to the belief in the healing power of amulets and talismans; attributing to human health the location of stars; the role of conspiracies and the healing power of crushed stones and minerals. The medieval church linked the causes of disease with two main factors: illness, as God's punishment for human sins, and illness, as an obsession with evil forces. It is established that the basis of medieval medicine was primarily the teachings of the medieval church on the immortality of the soul, saints, diseases, which were dominated by gross pagan beliefs and philosophy, which made not only impossible the development of medicine as such, but also led to mass epidemics, unsanitary conditions, the growth of neuropsychiatric diseases, reducing the duration and quality of life. People with mental disorders have historically been either ignored or institutionalized. Their disorders were not easy to understand and therefore treat. Society often feared and carried out superstitions about people with mental illness that were based on culture and religious beliefs. Those who demonstrated evidence of mental illness were accused of committing sinful crimes and wrongdoings under the influence of the devil. Throughout history, the disease has been associated with demon possession or as punishment for some wrongdoing. Terrible surgeries aimed at freeing demons or healing the brain from disorders have been unsuccessful. Short periods of humane treatment have occurred throughout history. The very concept of disease, adopted in medieval medicine, according to the teachings of the papacy, reduced the disease either to God's punishment or to obsession. In both cases, no real medical understanding of the disease, and, consequently, the development of methods for diagnosis and treatment of diseases in principle was not necessary.

Keywords: psychiatry, Middle Ages, mental health, mental illness, faith, science.